

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ВИРОБНИЧОГО ОБЛАДНАННЯ

Анотація. Розглянуто механізм упровадження лізингу обладнання як засобу фінансування на прикладі медичної галузі.

Аннотация. Рассмотрен механизм внедрения лизинга оборудования как способа финансирования на примере медицинской отрасли.

Annotation. The equipment leasing implementation as a means of financing in the healthcare has been analysed.

Ключові слова: лізингові платежі, лізингодавець, лізингоодержувач, медичне обладнання.

У наш час перед багатьма установами України стоїть завдання підвищення якості та розширення спектра послуг. Цього можливо досягнути через збільшення парку сучасного високотехнічного обладнання. Тому необхідно застосувати різні механізми фінансування, серед яких лізинг є ефективним поєднанням фінансового та товарного кредиту. Він посідає важливе місце, оскільки призначений саме для фінансування оновлення обладнання в умовах дефіциту фінансових ресурсів.

Проблеми економіко-правових аспектів лізингу були розглянуті у працях Рязанової Н. С. [1], Черевко Г. В., Калитки Г. Б. [2].

Метою статті є обґрунтування теоретичних та методичних рекомендацій з упровадження фінансового лізингу для фінансування виробничого обладнання на прикладі медичної галузі.

Медицина є конкурентною сферою, результат діяльності якої можливий лише за умови оснащення центрів і клінік новітнім обладнанням. Однак не завжди у розпорядженні медичних установ є кошти, достатні для фінансування обладнання. Тому фінансовий лізинг є ефективним засобом розширення та оновлення основних засобів. Він вигідно відрізняється від банківських кредитів, недоступних для більшості медичних організацій.

Особливо прийнятним та ефективним є фінансовий лізинг будь-якого обладнання у розвинених країнах. Державні та приватні заклади охорони здоров'я для придбання необхідного їм обладнання широко використовують саме механізм фінансового лізингу. При цьому державні та (або) місцеві органи влади виступають гарантантами за цими договорами у разі, якщо лізингоодержувачами є медичні заклади державного або місцевого підпорядкування. Для фінансування лізингу медичного обладнання місцеві органи влади в країнах Заходу часто використовують кошти, які залучають шляхом випуску облігацій.

В Україні фінансування діяльності державних медичних закладів здійснюється за рахунок Державного бюджету. За рівнем державного фінансування охорони здоров'я Україна належить до країн з низьким рівнем доходу, незважаючи на те що за останні 10 років витрати на охорону здоров'я збільшилися майже у 6 разів. Якщо у 2002 році загальний фонд зведеного бюджету на охорону здоров'я становив лише 6,5 млрд грн, то у 2011 році витрати на охорону здоров'я вже перевищили 41,5 млрд грн [3].

За даними Міністерства охорони здоров'я України, державні медичні установи потребують медичного обладнання на суму 9,7 млрд грн (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Обсяг потреб державного медичного сектору в обладнанні

Види обладнання	Оціночна вартість, млн грн
Томографічне обладнання	1 422,5
Обладнання для онкології	1 140,0
Рентгенологічне обладнання	1 132,0
Обладнання для хірургії та реанімації	973,6
Лабораторне обладнання	800,6
Ангіографічне обладнання	659,2
Апарати ультразвукової діагностики	651,9
Наркознодихальне обладнання	564,9
Ендоскопічне обладнання	409,9
Обладнання для акушерства, педіатрії та гінекології	322,4
Діагностичне обладнання	245,4
Обладнання для променевої діагностики	225,2
Стерилізаційне обладнання	218,1
Інші види обладнання	884,1
Разом	9 650,1

Усі перелічені види медичного обладнання можуть бути предметом фінансового лізингу, тобто набуті у користування через механізм лізингу. Таким чином, потенціал ринку лізингу медичного обладнання в Україні складає щонайменше 9 650,1 млн грн.

Якщо припустити, що витрати Державного бюджету на придбання медичного обладнання становитимуть лише 473 млн грн у рік, для придбання вказаних Міністерством охорони здоров'я обсягів обладнання (9 650,1 млн грн) необхідно більше 20 років. За цей час обладнання вже встигне застаріти. Якщо ж виділена сума в 473 млн грн буде спрямована на обслуговування залученого для придбання медичного обладнання фінансування (кредит, лізинг), тобто на сплату періодичних платежів, то при 5-річному фінансуванні обсяги придбаного обладнання становитимуть 2,4 млрд грн, або 25 % від потенційної потреби сектору.

У розглянутому випадку лізингоодержувачем буде виступати Міністерство охорони здоров'я України, фінансування якого здійснюється у межах сум, передбачених Державним бюджетом країни на відповідний рік.

Джерелами фінансування лізингових платежів можуть бути:

кошти Державного бюджету в частині спеціального фонду. Упродовж 5 років після вступу в дію договору фінансового лізингу у спеціальному фонді державного бюджету в розділі видатків мають передбачатися суми, що дорівнюють лізинговим платежам на відповідний рік;

ресурси, отримані Україною у межах кредитних угод, укладених з міжнародними фінансовими організаціями та урядами інших країн;

ресурси, отримані Україною як гранти міжнародних фінансових організацій та урядів інших країн.

Важливим ресурсом фінансування операцій фінансового лізингу можуть бути кошти, що залучені місцевими органами влади шляхом випуску облігаційних позик. При цьому необхідно передбачити, щоб значна частина залучених таким шляхом коштів йшла не на поточні потреби місцевих органів влади, а на фінансування капітальних витрат. Для цього необхідно внести відповідні зміни у Бюджетний кодекс України [1].

Однією з переваг фінансового лізингу є те, що при укладанні договору не потрібно виплачувати відразу всю вартість техніки. Середньоринковий початковий внесок знаходиться в діапазоні 15 – 30 %, інші платежі здійснюються протягом тривалого періоду (кілька років) за індивідуальним графіком, розробленим з урахуванням платоспроможності позичальника. Лізинг обладнання передбачає, що впродовж 3 – 5 років (у зарубіжній практиці переважно 3 – 7 років) після вступу в дію договору лізингоодержувач повинен сплачувати лізингові платежі відповідно до прийнятого графіка.

Конкретною методикою розрахунку лізингових платежів законодавство України не пропонує, отже, відповідно до Закону України "Про фінансовий лізинг" [4], сплата лізингових платежів здійснюється згідно з договором.

Лізингові платежі можуть включати: суму, яка відшкодовує частину вартості предмета лізингу; платіж як винагороду лізингодавцю за отримання у лізинг майно; компенсацію відсотків за кредитом; інші витрати лізингодавця, що безпосередньо пов'язані з виконанням договору лізингу [4].

Тому було розглянуто графік лізингових платежів на прикладі медичного обладнання – апарата УЗІ, ультразвукового сканера з кольоровим доплером вартістю 220 000 грн на умовах лізингової компанії "Райффайзен Лізинг". Відсоткова ставка (маржа) складає 11 %, строк лізингу – 13 місяців, авансовий платіж – 20 %, викупна вартість – 1 %. За лізинговим калькулятором розраховано платежі на умовах лізингової компанії Райффайзен Лізинг Аваль за анuitетною схемою [5]. Графік погашення лізингових платежів наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Графік погашення лізингових платежів за анuitетною схемою

Період	Погашення вартості, грн	Комісія, грн	Сума платежу, грн
1	12 649,58	1 613,33	14 334,22
2	12 765,53	1 497,38	14 334,22
3	12 882,55	1 380,36	14 334,22
4	13 000,64	1 262,27	14 334,22
5	13 119,81	1 143,1	14 334,22
6	13 240,07	1 022,83	14 334,22
7	13 361,44	901,47	14 334,22
8	13 483,92	778,99	14 334,22
9	13 607,52	655,38	14 334,22
10	13 732,26	530,65	14 334,22
11	13 858,14	404,77	14 334,22
12	13 985,17	277,74	14 334,22
13	14 113,37	149,54	14 334,22
Сума	173 800	11 617,81	186 344,9

Як видно з табл. 2, сума лізингового платежу складає 186 344,9 грн, з яких 11 617,81 грн – комісія банку, а 173 800 грн – відшкодування вартості. Для розрахунку використано відсоткову ставку (маржа) – 11 %, ставка комісії банку – 0,5 %. У розрахунок не включено додаткові платежі, з яких: авансовий платіж – 44 000 грн, викупна вартість – 2 200 грн. Під час дії договору медичне обладнання успішно функціонує, що дозволяє сплачувати у повному обсязі лізингові платежі.

Важливою перевагою є особливості оподаткування лізингової діяльності.

Відповідно до п.196.1.2. ст.196 Податкового кодексу не є об'єктом оподаткування операції з:

нарахування та сплати процентів або комісій у складі лізингового платежу у межах договору фінансового лізингу;

сплата процентів з метою оподаткування визначається у гривнях за курсом валют, визначеним Національним банком України на момент сплати (за об'єктом фінансового лізингу, оціненого в іноземній валюті).

Отже, оскільки не є об'єктом оподаткування ПДВ лише операції з нарахування та сплати процентів або комісій у складі лізингового платежу у межах договору фінансового лізингу, то відповідно до Закону "Про фінансовий лізинг" лізинговий платіж складається, зокрема, із сум відшкодування вартості предмета лізингу. Отже, предмет лізингу лізингової компанії не підпадає під операції з оподаткування ПДВ.

У винагороду лізингодавця в складі лізингового платежу за формулюванням, вказаним у Податковому кодексі, включаються проценти (платіж за користування майном згідно з договорами фінансового лізингу) без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу [6].

Фінансовий лізинг медичного обладнання потребує державної підтримки. Відповідно до Програм реформ медичної галузі однією з якісних змін існуючої системи є технічне переоснащення галузі з використанням схем фінансового лізингу. Для реалізації програми лізингу медичного обладнання в Україні необхідно внести певні зміни в удосконалення нормативного забезпечення процесу лізингування.

Таким чином, фінансовий лізинг медичного обладнання є ефективним економічним інструментом технічної модернізації медичних установ. Він вигідно відрізняється від банківських кредитів, недоступних для більшості медичних організацій. У тих випадках, коли перед клінікою стоїть завдання великих інвестицій в медичну техніку, а коштів для цього не вистачає, фінансовий лізинг є найбільш практичним фінансовим інструментом технічного переозброєння.

Наук. керівн. Внукова Н. М.

Література: 1. Інформаційно-аналітичний портал "Лізинг в Україні" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leasinginukraine.com/ua>. 2. Черевко Г. В. Лізинг: реалії, проблеми, перспективи / Г. В. Черевко, Г. Б. Калитка // Фінанси України. – 2005. – № 2. – С. 40–46. 3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 4. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16 грудня 1997 р. № 723/97-ВР зі змінами та доповн., остання редакція від 16 січня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 5. Офіційний сайт Райффайзен Лізинг Аваль. – Режим доступу : <http://www.ra.com.ua/equipment.php>. 6. Податковий кодекс України № 27-55-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.